

THÔNG TIN TÓM TẮT VỀ NHỮNG KẾT LUẬN MỚI CỦA LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Tên đề tài: ***“Phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học thơ trữ tình ở trường trung học phổ thông”***

Chuyên ngành: Lí luận và PPDH bộ môn Văn - Tiếng Việt

Mã số: 9140111

Nghiên cứu sinh: Lưu Thị Thanh Thuỳ

Cán bộ hướng dẫn: PGS. TS. Hoàng Thị Mai

GS. TS. Nguyễn Thanh Hùng

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Hồng Đức

Những kết luận mới của luận án

Phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học đọc hiểu văn bản thơ trữ tình là một vấn đề có ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn. Học sinh phát triển năng lực tư duy phản biện sẽ có cái nhìn đa chiều, khám phá được những ý tưởng mới mẻ, sâu sắc. Như vậy, học sinh không chỉ phát triển được năng lực cốt lõi mà còn nâng cao được khả năng đọc hiểu văn bản thơ trữ tình. Tuy có vai trò quan trọng, nhưng vấn đề phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học nói chung và trong dạy học văn bản thơ trữ tình nói riêng chưa được quan tâm đúng mức. Tổng quan các công trình nghiên cứu trong và ngoài nước về vấn đề phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học thơ trữ tình ở trường trung học phổ thông, chúng tôi nhận thấy, hiện chưa có công trình nghiên cứu hệ thống, hiệu quả. Chọn vấn đề này để nghiên cứu, luận án đã có đóng góp cả về lí luận và thực tiễn, đề tài phù hợp với định hướng phát triển năng lực của Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể 2018, đáp ứng được yêu cầu đào tạo nhân lực trong thời đại hiện nay.

Luận án đã làm rõ cơ sở lí luận và thực tiễn của việc phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học đọc hiểu văn bản thơ trữ tình. Cụ thể, luận án đã hệ thống những vấn đề cơ bản về năng lực tư duy phản biện (khái niệm, cấu trúc, vai trò, đặc điểm của người có văn bản thơ trữ tình tốt, mối quan hệ giữa tư duy phản biện với tư duy sáng tạo và năng lực giải quyết vấn đề, tầm quan trọng của việc phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trung học phổ thông), chỉ ra tiềm năng của văn bản thơ trữ tình và việc dạy học thơ trữ tình trong việc phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trung học phổ thông, xác định cấu trúc, đường phát triển, thang đo đánh giá năng lực tư duy phản biện trong đọc hiểu văn bản thơ trữ tình. Khảo sát thực trạng, luận án đã đánh giá được năng lực tư duy phản biện của học sinh trung học phổ thông và việc phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trung học phổ thông trong giờ dạy học thơ trữ tình hiện còn nhiều hạn chế, chưa hiệu quả.

Định hướng phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong dạy học đọc hiểu văn bản thơ trữ tình, luận án đã đề xuất một số nguyên tắc và biện pháp. Các nguyên tắc cần đảm bảo trong phát triển năng lực tư duy phản biện gồm: 1, Đảm bảo phù hợp và đáp ứng mục tiêu, yêu cầu cần đạt về phát triển năng lực học sinh trung học phổ thông theo Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn 2018; 2, Đảm bảo phù hợp với đặc trưng của văn bản thơ trữ tình và hoạt động đọc hiểu văn bản thơ trữ tình; 3, Đảm bảo phù hợp với đặc điểm tâm lí và năng lực trí tuệ của học sinh trung học phổ thông; 4, Đảm bảo tích hợp phù hợp các biện pháp phát triển năng lực tư duy phản biện trong tiến trình dạy học đọc hiểu văn bản thơ trữ tình. Biện pháp được đề xuất gồm: 1, Bổ sung tri thức nền cho học sinh – cơ sở để phát triển năng lực tư duy phản biện trong đọc hiểu văn bản thơ trữ tình; 2, Hướng dẫn học sinh phát hiện các kí hiệu thẩm mỹ có tính vấn đề trong văn bản thơ trữ tình và nêu thành các câu hỏi mạch lạc, có ý nghĩa; 3, Hướng dẫn học sinh đề xuất các cách cắt nghĩa, lí giải, đánh giá đa chiều về nghĩa và ý nghĩa của kí hiệu thẩm mỹ có tính vấn đề trong văn bản thơ trữ tình; 4, Hướng dẫn học sinh đánh giá mức độ thuyết phục của mỗi cách cắt nghĩa, lí giải, đánh giá để lựa chọn được cách thuyết phục nhất; 5, Hướng dẫn học sinh hiệu chỉnh các cách cắt nghĩa, lí giải, đánh giá về kí hiệu thẩm mỹ trong văn bản thơ trữ tình khi phát hiện sai sót trong lập luận.

Ở mỗi nhóm biện pháp, chúng tôi làm rõ mục tiêu và nội dung, cách thức áp dụng một số kĩ thuật, công cụ để phát triển năng lực tư duy phản biện cho học sinh trong quá trình dạy học đọc hiểu văn bản thơ trữ tình. Các biện pháp đã đề xuất cần được áp dụng linh hoạt, phù hợp với đặc trưng của văn bản thơ trữ tình, đối tượng học sinh và điều kiện thực tế của lớp học.

Việc sử dụng các biện pháp mà luận án đề xuất đã được chứng minh là có tính khả thi và đem lại hiệu quả thông qua các vòng thực nghiệm. Kết quả thực nghiệm được đánh giá trên cơ sở các dữ liệu định lượng và định tính, đảm bảo khách quan, khoa học.

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN 1

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN 2

NGHIÊN CỨU SINH

PGS. TS. Hoàng Thị Mai

GS. TS. Nguyễn Thanh Hùng

Lưu Thị Thanh Thủy